

Oponentský posudek na disertační práci
JUDr. Roberta Kopeckého
“Úprava osobního statusu v právních řádech vybraných arabských států.”
(Prof. PhDr. Rudolf Veselý, CSc.)

Předložená disertační práce je výsledkem nepochybně potřebného a žádoucího spojení dvou oborů - práva a orientalistiky, resp. arabistiky. Jejím cílem nebyla sice analýza moderních právních norem platných v některé vybrané arabské zemi nebo komparace odlišností celého komplexu právních norem podle jednotlivých arabských zemí, nýbrž podrobné vytyčení právních norem vybraných arabských států, které se týkají personálního statusu, (al-ahwál aš-šachsíja), a to ještě s omezením na zákony nebo jejich části související s ustanoveními v oblasti kolizních vztahů, především v souvislosti manželským svazkem a jeho zánikem.

Po úvodních kapitolách (I. - IV., s. 6 - 24) o vzniku a vymezení pojmu “osobní status” (al-ahwál aš-šachsíja) v moderních interpretacích islámského práva a v na nich také založených formulacích nových právních norem a o postavení kolizních norem v rámci osobního statusu přistupuje autor k podrobným komparacím právních norem týkajících se této oblasti. Autor podrobně zkoumá právní ustanovení platná pro tuto oblast ze sunnitských zemí v Egyptě, Sýrii, Libanonu, Iráku, Kuvajtu, Ománu, Jordánsku, Súdánu, Jemenu, Maroku, Tunisu. Přihlíží též stejně pozorně k právním předpisům ší'itských směrů - ší'y dvanácti imámů/dža'faritů, drúzů a ismá'ílitů, tedy aplikovaná v Íránu, Libanonu, Sýrii, Pákistánu. V této úctyhodné šíři jsou podrobně srovnávány odlišnosti předpisů v uvedených zemích týkající se jednotlivých fází vzniku manželského svazku, jeho právní fixace, možných překážek bránících jeho vzniku, smíšených manželství a zániku manželského vztahu (kap. V. - XI., s. 25 - 147).

V závěru autor poukazuje na pevné propojení nových právních norem také v oblasti personálního statusu s tradiční šarí'ou, islámským právem, norem, které odrážejí sociální změny nevyhnutelně a stále důrazněji vznikají pod vnějším tlakem a vstupují do každodenního života muslimů. Poukazuje na nutnost poznávat a chápat chování muslimů, které právě v oblasti rodinných vztahů je silně ovlivněno tradicí a to nejen právní, která má v dané společnosti své hodnoty a význam, jež je třeba si uvědomovat a respektovat je.

Práci uzavírá neobyčejně obsáhlý a cenný přehled použitých pramenů a literatury v evropských jazycích a v arabštině.

K této vynikající a neobyčejně precísne vypracované monografii nemám možnost činit kritické připomínky. Já sám mám k islámskému právu rodinnému pozitivní vztah a někdy mne udivuje, jak nedokonalé mohou být některé naše právní předpisy, resp. procesní řády, které omezují jednání našich soudů v řešení rodinných vztahů mnohem více než je tomu v islámském (i tradičním) právu.

Jak je možné, že v případě rozvodu (talák a pod.) není dnes třeba svědků ? Přitom tradiční šarí'a je vyžadovala (minimálně 2 muži, 1 muž a 2 ženy) a ší'a je vyžaduje dodnes (s. 96).

Mám jen dvě malá pozornění technického rázu:

Na s. 168 (seznam literatury) u studie Toubá J.R. - Effects ... chybí název periodika, v němž byla publikována.

Užitečné by bylo též vysvětlit zkratky periodik (StZA, YIMEL, příp. další).

Práci hodnotím jako plně odpovídající požadavkům na disertační práci podmiňující získání titulu doktor (PhD.) a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 19. června 2006.

Prof. Dr. Rudolf Veselý, CSc.